

Indledning

I samarbejde med landets dygtigste lærere, pædagoger, vejledere, forskere og uddannelsesinstitutioner har Nationalt Videncenter for Læsning over de sidste tyve år udviklet ny viden og en lang række didaktiske greb og handlemåder, som styrker børn, unge og voksnes læsning, skrivning og sproglige udvikling.

Dette temanummer fejrer videncenterets 20-års jubilæum ved at give overblik over spor i læseforskningen og byde på kig ind i udvalgte projekters maskinrum og formidle, hvad der kom ud af det – hvilke værktøjer du som fagprofessionel kan bruge i din praksis, og hvilken viden den praksis står på. Sammen med professionshøjskolerne står videncenteret midt i tekstlandskabet som en bro mellem forskning og vores skriftsproglige samfund og hverdag.

Vores samfund ændrer sig konstant. Det gør også vores måder at tilegne os viden på, samarbejde på og formidle på gennem læsning, skrivning og samtale. For eksempel kalder kunstig intelligens, digitalisering og nye rammer for ungdomsuddannelserne på ny viden og udvikling af nye handlemåder netop nu. Samtidig inviterer et fornyet fokus på den analoge læsning, læsekultur, lytning, neurodivergens og vanskeligheder med rod i sprogforståelse til udforskning og indsatser. Det er en grundlæggende samfundsopgave fortsat at forske i og udvikle læsning og literacy i pædagogiske og didaktiske sammenhænge. I dette temanummer gør vi status. Dyk ned i viden, inspiration og værktøjer:

Du kan starte din læsning i tidsskriftet ved at få overblik over læseforskningens historie i to artikler forfattet af henholdsvis tre seniorforskere fra de skandinaviske lande, Caroline Liberg, Atle Skaftun og Jesper Bremholm, og videncenterets tre centerledere over de sidste tyve år, Anna Karlskov Skyggebjerg, Lene Cicilie Storgaard og Klara Korsgaard. Herefter følger en perlerække af eksempler på viden omsat til praksis i dagtilbud, skoler og på ungdomsuddannelse:

Signe Skøt, Tina Slot Simonsen og Peter Heller Lützen ser tilbage på projektet *Styrket skriftlighed på hf*, som fik stor og varig betydning for brobygning mellem mundtligt båret undervisning og uddannelsens skriftlige krav eksemplificeret ved historieopgaven og den større skriftlige opgave på hf.

Nationalt Videncenter for Læsning har været en central aktør i udviklingen af viden og værktøjer til arbejdet med børns tidlige skriveudvikling i et bredt perspektiv. Julie Sundahl Jakobsen, Kristina Riisgaard og Jesper Bremholm viser, hvordan resultater fra forskningsprojektet *Automated Tracking of Early Literacy* nu anvendes i indskoling og har dannet baggrund for konkrete værktøjer og inspiration på lærersitet skriveudvikling.dk, mens Stine Fuglsang Engmose og Sara Hannibal bidrager med en artikel om de mange didaktiske muligheder i opdagende skrivning.

Kristine Kabel, Dorte Haraldsted Mortensen og Nanna Bay Isager viser nye veje i grammatikundervisningen med rødder i projektet *Grammar3* og konkrete eksempler på danskundervisning med sproglig opmærksomhed på blandt andet kattelingo og præfikser i den populære børnebog *Møgmis*.

Marianne Eskebæk Larsen spørger: Kan man læse her? når hun træder ind i de danske dagtilbud med læsekulturelle briller på. Artiklen sætter fokus på vilkårene for at læse og (bogstaveligt talt) smage på bøgerne for de yngste børn og præsenterer læsekulturmodellen, som er udviklet i videncenterets læsekultursatsning.

Mens Marianne Eskebæk Larsen undersøger rammerne for læsekultur og læselyst hos børnene, så undersøger Henriette Romme Lund, hvordan læseulyst kan se ud, og hvordan voksne og unge ikke-læsere ofte viser sig at have et forhold til bøger og læseoplevelser, i sin artikel: Læseren er mere, end vi tror.

I tidsskriftets sidste del er vi tilbage i skolens rammer, hvor Morten Tannert, Dorthe Carlsen og Charlotte Reusch præsenterer dugfriske resultater fra forskning i didaktiske designs til læseundervisning med digitale tekster. Artiklen er fagfællebedømt, og der er både forskningsviden og konkrete idéer til undervisning at hente her.

I artiklen Fagtekster og fiskefod kan du hente konkret inspiration til at styrke elevers faglige ordforråd og læsestrategier, når Katja Sørensen Vilien interviewer faglærere og elever på Katrinebjergskolen, som har ladet sig inspirere af forskningsprojektet *Få forståelsen med* og videreudviklet materialerne i samarbejde med Kompetencecenter for Læsning i Aarhus.

Til slut kan du tage med på en sejltur i et essay med refleksioner over dannelsespotentialer i læsning, skrivning og danskfagets didaktik forfattet af docent i dansk på læreruddannelsen Lene Cicilie Storgaard.

God læselyst.

Katja Sørensen Vilien & Nina Berg Gøtttsche, redaktører af Viden om Literacy

Eventkalender 	Tidsskriftet online 	Lyt til artikler
--	--	--

